

מאת: ארז חדד
 איורים: אביאל בסיל
 הוצאה: כנרת
 קבוצת גיל: גנים בוגרים

קריאה

טיפ לקריאה משפחתית

כדי להפוך את הקריאה המשותפת למהנה ולעודד קריאה, כדאי לבחור בספר שמדבר אל הילדים והילדות ועוסק בנושאים שקרובים לליבם: יש שיעדיפו סיפור דמיוני, אחרים ירצו לקרוא ספר "שקרה באמת". כל סיפור אהוב יעודד אותם להמשיך ליהנות מספרים ויפתח בהם דמיון ויצירתיות.

שיחה

שיחה חפצים וזיכרונות

גם אתם יכולים לחפש חפצים שמזכירים חוויות מהעבר: תצלום משפחתי, מתנה שקיבלתם או חפץ שקשור לחוויה שחוויתם. כל אחד בתורו מציג את החפץ שבחר, ומשתף בזיכרון שקשור אלי

<https://www.pjisrael.org/wp-content/uploads/2022/05/hamechona-1x-3.mp3>

איך נשמע סבא? האם המכונה משמיעה קולות?

אנו מזמינים אתכם/ן להאזין להקלטה הקסומה של הספר השישי לגנים הבוגרים לשנה"ל תשפ"ג: "המכונה", מאת: ארז חדד | אייר: אביאל בסיל | הוצאת כנרת.

מספרים: דידי שחר וירדן בר כוכבא הלפרין, עריכה ובימוי: ירדן בר כוכבא הלפרין, מוזיקה מקורית: טל בלכרוביץ', פתיח: דידי שחר.

מוכנים/ות? מת? חי? לים??

בונים משהו

רוצים מכונה משלכם? אספו קופסאות, בדים, קרטונים וצעצועים ישנים, ותוכלו לבנות מכונה משלכם. אפשר לתכנן יחד מה היא תעשה ואיך היא תיראה, ואפשר גם פשוט לבנות ולגלות תוך כדי.

איורים? איפה המכונות?

ברבים מהאיורים שבספר מופיעות מכונות. אפשר לדפדף בספר ולחפש איורים של מכונות וחלקים שלהן? האם תדעו מה היה התפקיד של המכונה? ואולי אפשר להמציא מכונה חדשה בעקבות החלק שגיליתם ולדמיין מה היא יכולה לעשות.

פינטרסט

[פינטרסט](#)

ידע בתחום הליבה

שפה ואוריינות [2] הרחבת אוצר המילים ומטפורות: "מחסן", "סקרנות", "שלף", "רחרח", "זיכרונות", "הר של פתיתים", "אל ראש המכונה".

מורפולוגיה [2] קשרים בין שורש ופועל לתבנית (משקל): "מכבסים" [2] "מכונת כביסה", "מתגלחים" [2] "מכונת גילוח".

ידע בין-תחומי [2] נקודת המבט של המבוגרים היא טכנולוגית ושימושית, ואילו נקודת המבט של הילד היא הבעתית ורגשית.

ידע עולם [2] המחסן נקרא "המערה של עלי סבא" בהשראת המעשייה על "עלי בבא וארבעים השודדים", שכדאי להכיר אותה לילדים וכך להעמיק את הבנתם.

סבא מספר על האנטנה, על הרדיו ועל השירים שהתנגנו באמצעות המכשיר. מומלץ להרחיב בנושא עם ילדי הגן ולחקור אותו יחד.

מיומנויות

מיומנות בין-אישית [2] מערכת היחסים בין הסבים לנכד היא חיובית ומתגמלת ומבוססת על כבוד הדדי, על הערכה, על הקשבה ועל שיתוף פעולה. המבוגרים מצטרפים לילד אף על פי שאינם מצליחים להבין את התכלית, ועוברים בעצמם תהליך של גילוי.

מודעות עצמית [2] הזדהות עם התהליכים שדוד עובר: ביטוי עצמי, התנסות בתהליך ותחושת שמחה מהתהליך ומהתוצר.

אוריינות גופנית ובריאותית [2] הסיפור משלב פועלי עשייה, כמו: "פירקו", "הרכיבו", "חתכו", "קשרו". באמצעות מפגש עם חפצים מהעבר וזיכרונות החוסן הנפשי ותחושת השייכות מתחזקים.

חשיבה יצירתית ☑ הן בתהליך איסוף החפצים וחיבורם והן בקישור המכונה לרגשות של שמחה ואושר.

עֲרָכִים

כבוד האדם והמשפחה ☑ מצד הסבא והסבתא, קָשֶׁב לרעיונות של הילד ומתן אפשרות שיתנסה בדרכו שלו, ומצד הנכד, קָשֶׁב לרגשות של סבא וסבתא והתייחסות אליהם.

אהבת הדעת וחדוות הלמידה ☑ תיאור תהליך של חדוות גילוי ושל חדוות עשייה אשר מובילות לביטוי עצמי.

מְפָגֵשׁ וְשִׁיחָה בְּגֵן

מה עושה המכונה? ☑ בעת קריאת הסיפור ניתן לעצור בשלב שבו המכונה מוכנה ולשאל: מה עושה המכונה, לדעתכם? חשוב לאפשר לילדים להביע את רעיונותיהם ולאחר מכן להמשיך בהקראה.

בירור והבנה של מסרים גלויים ☑ חשוב לשאול שאלות, כמו: איזה רעיון היה לדוד? מה הציעה סבתא לדוד? למה סבא ודוד הלכו למחסן? במה נזכרו סבא וסבתא?

לחזור ולהתבונן ☑ חשוב לאפשר לילדים לחזור ולעיין בספר, להתבונן באיורים וכך לסייע בהבנת הסיפור וביכולת לשחזר את הסיפור.

מסרים סמויים ☑ תוכלו לשאול שאלות, כמו: איזו מכונה רצה דוד לבנות? האם הוא ידע מהתחלה מה המכונה שלו תעשה? מה עשתה המכונה שלו לבסוף לסבא ולסבתא? ובשילוב? האם יש לכם רעיון לשם מתאים למכונה?

בהמשך כדאי לחבר את הסיפור לחוויות אישיות ☑ האם אתם אוהבים לבנות? מה אתם אוהבים לבנות? האם אתם זוכרים משהו מיוחד שבניתם? אילו הייתם יכולים לבנות כל מכונה שתצאו, מה הייתם בונים?

קשר משפחתי ☑ כדאי לשאול: מה אתם אוהבים לעשות עם סבא, עם סבתא או עם בני משפחה אחרים? איך אתם מרגישים כשאתם מבליים יחד? לסבא ראובן יש מחסן מעניין; אילו חדר או פינה אהובים עליכם אצל בני משפחתכם?

יצירה

ימה בגיננו? תכנון ומטרה
מטרה או תהליך? הספר מציג את עולם הילדים שבו התהליך, ולא רק היעד שבסופו, מסקרן ומהנה. זהו עולם שלומדים בו תוך כדי התנסות, בדיקה וגילוי סקרנות, לכן הוא לא תמיד בהיר ומובן למבוגרים. הספר מציע לשמר את היכולת הטבעית של ילדים לפעול באופן אסוציאטיבי ובתגובה על חוויות שהם חווים.

"היא פשוט מכונה" סבתא של דוד מבולבלת כי, לדעתה, לכל מכונה יש תפקיד, אבל לדעת דוד, "היא פשוט מכונה". המבוגרים מכוונים לתהליך הטכנולוגי של המכונה, אבל מתברר שבעיני ילדים מדובר בתהליך של הבעה ורגש.

ומה בגן? כדאי להתנסות גם בפעילויות מתוכננות לצורך יצירת תוצר "יצרנות", וגם בפעילויות הבעתיות ביצירה חופשית "יצירה". חשוב לזמן מגוון כלים וחומרים להתנסויות, לסייע ולתווך.

להעשרה:

[מרחב יצרנות בגן](#), המרחב הפדגוגי גני ילדים

[משהו על יצירה בגן הילדים](#), המרחב הפדגוגי גני ילדים

חקר

המַעֲרָה שֶׁל עֲלֵי סָבָא
למה גרוטאות? ילדים וילדות נהנים לשחק בגרוטאות ובחפצים אמיתיים. כך הם יכולים לחקור את המציאות ולחקות אותה, להתנסות בחפצים "של גדולים" באופן בטוח, לשחק משחק שהוא חופשי מהגדרות, להמציא וליצור.

אילו גרוטאות כדאי לבחור? מומלץ לבחור מגוון גרוטאות ולאפשר לילדים לנייד, לסחוב, למלא, להרכיב, לדמיין ולגלות שלל מיומנויות.

רצוי לבחור חפצים של בעלי מקצוע וחפצים ניידים שיש להם צורות ומרקמים שונים, גם כאלה שמוכרים מחיי היום-יום וגם שאינם כאלה.

חשוב! יש לוודא שכל החפצים בטיחותיים, קלים לנשיאה ואינם מסוכנים.

להעשרה:

[חצר גרוטאות, מרחב פדגוגי](#) גני ילדים

[נוהלי בטיחות](#) חצר גרוטאות בגן הילדים, חוזר מנכ"ל

מילת היום בגן ["המצאה"](#)

 מַעְלֵי

מַעְלֵי זִיכְרוֹנוֹת

זיכרונות באיורים האיורים "מספרים" באופן ויזואלי את המחשבות והזיכרונות של הדמויות. כדאי לחזור ולהתבונן באיורים ולגלות יחד את האופן שבו המאייר מציג את המחשבות לעומת האופן שבו הוא מציג את המציאות.

זיכרונות בחפצים תוכלו לבקש מהילדים שיביאו חפץ משנים קודמות שמעורר אצלם זיכרון ולהציג אותו בפני ילדי הגן. אפשר גם לארח סבים וסבתות ולבקש שיביאו חפצים ישנים, יספרו עליהם וידגימו את השימוש בהם.

 הַעֲשֶׂה

מְכוֹנוֹת

מכונות מה הן עושות? ניתן לשאול: אילו מכונות מוזכרות בסיפור?
מה התפקיד שלהן? אילו מכונות נוספות אתם מכירים?

שם ופעולה כדאי לעמוד יחד על הקשר בין שם המכונה לפעולה שהיא עושה: במדיח מדיחים כלים, במייבש מייבשים כבסים

(בלשון הדיבור "כביסה"). זוהי תשתית אוריינית-מורפולוגית לעיסוק במושג שורש, ומומלץ לשלב אותה באופן חווייתי ומשחקי במהלך הפעילויות.

משחק התאמה תוכלו ליצור כרטיסיות התאמה בין מכונה לתפקידיה, למשל: תמונה של מכונת כביסה ותמונה של בגדים נקיים. זו הזדמנות להכיר מכונות שונות ולגלות שלעיתים למכונה יש יותר משימוש אחד.

חוקרים מכונות? איזו מכונה מעניינת את הילדים? איך היא פועלת? ממה היא עשויה?
ממציאים מכונה? הילדים יכולים להמציא מכונות משלהם,
להציג אותן, לספר עליהן וליצור תערוכה שבני המשפחה יוכלו לבקר בה.
מכונות ואומנות – ז'אן טינגלי? אפשר להכיר את המכונות
המשעשעות שיצר האומן השוויצרי שמוסיפות קסם לעולם.
להעשרה:

[מכונת המוזיקה של ז'אן טינגלי](#)

[מזרקת סטרווינסקי בפריז](#)

[המזרקה בפזל](#)

www.pjisrael.org עוד פעילויות באתר ספריית פיג'מה